

В. М. Шошин, Т. М. Щербуха

Авіаметеообслуговування

АВІАМЕТЕООБСЛУГОВУВАННЯ – своєчасне надання екіпажам повітряних суден, органам управління повітряним рухом та іншим органам, що пов'язані з плануванням та забезпеченням польотів, метеорологічної інформації, необхідної для виконання їхніх функцій. Гол. метою А. є сприяння безпеці, регулярності та ефективності польотів. Розвиток повітроплавства і авіації тісно пов'язаний з використанням метеоінформації. Початок створення А. покладено ще в царській Росії організацією центр. метеорол. станцій у Севастополі та Лібаві (нині Лієпая), що забезпечували польоти в р-нах Чорного і Балтій. морів. Перші регулярні польоти в Україні почались від серед. 20-х рр. 20 ст. Для їх обслуговування залучувано метеостанції Укр. метеорол. служби та ін. відомств. До кін. 30-х рр. в А. використовували в основ. дані метеорол. спостережень біля поверхні Землі. Від поч. 40-х рр. відбувається поступова централізація інформ. і прогностич. роботи. В Україні після визволення тер. від нім. окупації організовуються спеціаліз. авіаметеорол. станції (АМС) в обл. центрах і деяких ін. містах (перші АМС створ. ще до війни в Харкові та Луганську). Значний вплив на розвиток повітр. сполучень, зокрема на розвиток метеорол. обслуговування, справило створення у 1944 Міжнар. організації цивіл. авіації (ІКАО), яка розробила стандарти і рекомендації для метеорол. обслуговування авіації. Період 1940–60 характеризується широким залученням даних, одержаних шляхом радіозондування, про стан атмосфери на висотах. Подальший розвиток А. пов'язаний з використанням даних метеорол. радіолокаторів, метеорол. штуч. супутників Землі, із застосуванням ЕОМ для розрахунків і складання прогнозів, автоматизацією певних ділянок системи А. Нині А. цивіл. авіації в Україні організовує Департамент гідрометеорол. служби і моніторингу згідно з діючими нормат. документами. Оператив. органами Департаменту, що безпосередньо здійснюють А., є Український авіаметцентр (УАМЦ, м. Бориспіль), який є гол. метод. організацією, Київ. авіаметцентр, авіаційні метеорол. станції цивільні (АМСЦ) 1-го, 2-го, 3-го та 4-го розрядів та оперативні групи – всього 36 підрозділів. Джерелами метеорол. інформації для А. є наземні метеорол., аерол. та радіолокац. спостереження, що їх виконують безпосередньо на АМСЦ, а також дані держ. мережі метеостанцій і мережі зарубіж. станцій, дані метеорол. штуч. супутників Землі, що їх по радіо- та провід. каналах зв'язку передають на АМС та АМСЦ. Важливим допоміж. джерелом інформації є дані з бортів літаків. Для оповіщення про небезпечні явища існує т. зв. штормове кільце, до якого

належать метеостанції та метеопости, розташ. в радіусі бл. 200 км навколо кожної АМСЦ. На АМСЦ (АМС) складають прогнози погоди і готують попередження про небезпечні явища природи по своєму і прилеглих аеродромах, по р-нах польотів і маршрутах, зонах відповідальності. Метеопідрозділи забезпечують командний, льотний та диспетчер. склад аеропорту інформацією про фактич. стан погоди, метеоконсультаціями, прогнозами погоди, попередженнями та оповіщеннями про небезпечні для авіації явища погоди, аероклімат. зведеннями. Льотним екіпажам незалежно від тривалості польоту надають інформацію про фактич. та очікуваний стан погоди в аеропортах вильоту, посадки та запасних, про аеросиноптичне становище за маршрутом польоту та ін. метеоінформацію. Нині розвиток А. характеризується удосконаленням систем збирання і обробки метеоінформації, автоматизацією певних ділянок. Робота в цьому напрямі під егідою ІКАО і Всесвіт. метеоролог. організації ведеться і в Україні. У низці аеропортів метеорол. спостереження виконують за допомогою комплексних радіометрич. автоматиз. метеостанцій. Перші були встановлені в серед. 70-х рр. у Борисполі та Сімферополі. Від 1996 почали використовувати більш удосконалені закордонні вимірювально-інформ. комп'ютерні системи метеоспостережень (виробництва Фінляндії – аеропорти «Бориспіль» і «Гостомель» та Німеччини – «Київ»). 1999 аналог. системи розроблено в Україні і 2000 встановлено для дослідження експлуатації в аеропортах Дніпропетровська, Донецька і Львова. Із введенням у дію франц. супутникової інформаційної системи RETIM стало можливим оперативно в повному обсязі одержувати цифрову та картограф. інформацію про фактичну та прогнозовану погоду в будь-якій точці земної кулі, що вкрай важливо для забезпечення міжконтинентал. польотів з аеропорту «Бориспіль». Планується створення автоматиз. системи А., яка підвищить якість метеорол. забезпечення польотів, зробить їх безпечнішими, регулярнішими та ефективнішими.

Рекомендована література

1. Справочник інженера-синоптика. Ленинград, 1986.

Бібліографічний опис:

Авіаметеообслуговування / В. М. Шошин, Т. М. Щербуха // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2001. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-42340>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).